

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору **Вікторії СИЧОВІЙ**
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента **Кравченко Мілени В'ячеславівни**
на дисертаційну роботу **Бойко Жанни Олексіївни**
«Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання
дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації, обґрунтування вибору теми дослідження

Тема дисертаційної роботи є надзвичайно актуальною, адже саме тим, як вирішується доля дітей, як здійснюється їх виховання та соціалізація визначаються перспективи майбутнього розвитку будь-якої демократичної держави. В умовах війни діти є однією з найуразливіших та беззахисних категорій цивільного населення. Особливо це стосується дітей з територій, де безпосередньо відбуваються бойові дії, дітей «сірої зони» та окупованих територій. Воєнні дії та окупація вкрай негативно позначаються на житті дітей, їх здоров'ї та розвитку, на можливості налагодити повноцінне життя в майбутньому, що детермінує потребу в адаптації до наслідків війни та додаткові виклики для країни, для українського суспільства. Посиленого соціального захисту потребують діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебували цілодобово в закладах інституційного догляду, а також діти, які втратили батьків через військові дії.

На початок війни в Україні було 67586 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: 63002 виховувались у сімейних формах виховання, а саме: 48089 – в сім'ях опікунів/ піклувальників, 5830 дітей у прийомних сім'ях, 9083 – у дитячих будинках сімейного типу; 4584 дітей перебували у закладах інституційного догляду і виховання. Лише 14218

дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, були евакуйовані на більш безпечні території України і за кордон, тобто значна кількість дітей продовжує перебувати за постійним місцем проживання на окупованій чи непідконтрольній Україні території, що унеможливляє надання соціального захисту, психологічної та фізичної безпеки.

Принципи, завдання та напрями реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, чий права та інтереси мають бути захищені за будь-яких обставин, є невід'ємною частиною відповідних засад загальнодержавної політики, що також закріплено на конституційному рівні (ст. 52 Конституції України). Стратегічною метою діяльності держави в зазначеній сфері є формування людського капіталу, тобто виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, гідними членами суспільства, адаптованими до самостійного життя. Тому на часі наукове дослідження, в якому здійснено ґрунтовний аналіз стану діяльності держави у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, виявлено проблеми та недоліки, що потребують термінового усунення, обґрунтовано рекомендації щодо можливих шляхів удосконалення діяльності держави в цьому напрямку на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

Таким чином, дисертаційна робота Бойко Ж.О. є надзвичайно актуальною та практично значущою, оскільки її результати спрямовані на вдосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірності

У процесі дослідження автором узагальнено наукові підходи до формування та реалізації державної політики у сфері утримання і виховання

дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме: визначено основні принципи, завдання та напрями реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розкрито сутність основних понять та базових механізмів реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, проаналізовано досвід зарубіжних країн щодо діяльності держави у сфері піклування про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Особливу увагу у дисертації приділено дослідженню сучасного стану та проблем реалізації вітчизняної державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Зокрема, проаналізовано дієвість та визначено основні прогалини у функціонуванні нормативно-правового та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, досліджено стан та напрями державного сприяння розвитку альтернативних сімейних форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, надано оцінку результативності реалізації державної політики в цій сфері. У процесі дослідження акцентовано на питаннях щодо розвитку інституту прийомної сім'ї як одного з визначальних напрямів реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Головний акцент слушно зроблено на перспективах удосконалення механізмів реалізації вітчизняної державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Запропоновано шляхи вдосконалення нормативно-правового та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Здійснено моделювання розвитку системи

міжвідомчої координації в процесі реалізації державної політики у зазначеній сфері. Визначено шляхи підвищення рівня інституційної спроможності здійснення державного контролю за діяльністю прийомної сім'ї в Україні через систему уповноважених органів влади.

Висновки узагальнюють основні результати дисертаційного дослідження, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації апробовані та доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади та подальших наукових дослідженнях.

Дисертація містить глибокий аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів. Список використаних джерел налічує 229 найменувань, у тому числі іноземною мовою – 16. Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у фахових наукових виданнях та матеріалах науково-комунікативних заходів, що підтверджує практичну значущість роботи.

Аналіз дисертаційного дослідження дозволяє зробити висновок, що основні наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації Бойко Ж.О., є аргументованими, належно обґрунтованими та мають високу наукову достовірність.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації

Наукова новизна роботи визначається особистим внеском автора у вирішенні актуального наукового завдання в галузі науки публічного управління та адміністрування, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій з удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

На нашу думку, серед них найбільш вагомими є:

- доповнення основних принципів державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування специфічними принципами, що відображають особливості функціонування суб'єктів та об'єктів державної політики в цій сфері;

- удосконалення базових механізмів реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, зокрема, тих, які застосовуються в умовах воєнного стану в Україні;

- надання пропозицій щодо структурної взаємодії суб'єктів реалізації державної політики в досліджуваній сфері, виходячи з пріоритету сімейного виховання, яке відповідає найкращим інтересам дитини;

- надання пропозицій щодо вдосконалення системи форм утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на основі кращого зарубіжного досвіду в частині розширення кола таких спеціалізованих форм.

Таким чином, сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, базуються на глибокому аналізі наукових підходів та управлінської практики. Робота містить нові теоретичні розробки і практичні пропозиції, що підвищують її значущість для науки публічного управління та адміністрування, для вдосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях

Висновки та основні положення дисертаційного дослідження висвітлені в 15 публікаціях, зокрема, в 7 наукових статтях, у тому числі 5 у наукових фахових виданнях України та 2 публікації за кордоном, у 3 тезах виступів на міжнародних науково-практичних конференціях та у 5 наукових

працях, які додатково відображають результати дисертації.

Кількість, обсяг і зміст опублікованих праць повністю відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Наукові положення, сформульовані у дисертації, знаходять відображення в опублікованих працях, що забезпечує високий рівень апробації результатів дослідження та підтверджує їх наукову значущість.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Практичне значення отриманих результатів дисертації Бойко Ж.О. підтверджується тим, що основні теоретичні положення та висновки представлені у вигляді конкретних пропозицій, які можуть бути успішно використані в управлінській практиці та діяльності державних органів, що забезпечують дотримання прав дітей. Зокрема, підготовлені автором рекомендації використано в діяльності:

- Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради,
- комунальної установи «Мереф'янський центр надання соціальних послуг» Мереф'янської міської ради,
- знайшли відображення у змісті дисципліни «Стратегічне управління людськими ресурсами», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці», що викладається в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані результати виконаного дослідження Бойко Ж.О., підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас варто вказати на такі недоліки та пропозиції:

1. На нашу думку, принципи державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування,

сформульовані автором на високому рівні абстракції. Вважаємо, що їх зв'язок з конкретними механізмами реалізації та інструментами оцінки ефективності державної політики у зазначеній сфері потребує більш детального розкриття та операціоналізації.

2. Автором здійснено ґрунтовний аналіз структури функціонування системи утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з наведенням відповідних даних щодо фінансових витрат держави на функціонування такої системи. Разом з тим, не досить вичерпно висвітлено інформацію за напрямками бюджетного фінансування з порівнянням розмірів такого фінансування щодо кожного з напрямків (інституційні та сімейні форми влаштування дітей зазначеної категорії).

3. Моделювання розвитку системи міжвідомчої координації в процесі реалізації державної політики у сфері утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, запропоноване автором, потребує більш чіткого визначення функцій, рівнів взаємодії та механізмів відповідальності дотичних суб'єктів, як «по вертикалі», так і «по горизонталі».

4. Хотілося б більшої конкретизації у розкритті різних аспектів застосування механізмів реалізації державної політики в досліджуваній сфері саме в умовах збройного конфлікту та повоєнного розвитку.

5. Варто було б зупинитися на тенденціях та особливостях усиновлення дитини з початку повномасштабної війни.

Висловлені зауваження мають здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Вони визначають напрями подальших наукових досліджень та можливості вдосконалення механізмів реалізації вітчизняної державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження Бойко Жанни Олексіївни «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни, має теоретичне та практичне значення і відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Тема дисертації є надзвичайно актуальною, а отримані в роботі наукові результати спрямовані на вирішення важливого наукового завдання – удосконалення механізмів реалізації вітчизняної державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Запропоновані підходи дозволяють глибше зрозуміти проблематику утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначити перспективні напрями розвитку державної політики у цій сфері та сприяти вдосконаленню механізмів захисту зазначеної категорії дітей.

Структура роботи є послідовною, а кожен розділ містить чітке формулювання теоретичних засад, аналіз емпіричного матеріалу, опис отриманих результатів та відповідні висновки, що підтверджує досягнення поставлених цілей і завдань.

Висновки до розділів, а також загальні висновки дисертації є логічними, аргументованими та обґрунтованими на основі глибокого аналізу наукової літератури, міжнародного досвіду та вітчизняного законодавства.

Пропозиції автора мають не лише теоретичне значення, а й практичну цінність для удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Основні результати дисертаційного дослідження повною мірою відображені в опублікованих працях автора.

Мова, використана в дисертації, відповідає академічним стандартам і забезпечує точне та логічне викладення досліджених питань.

Проведене дослідження є ґрунтовним та відповідає високим вимогам до наукових робіт у сфері публічного управління та адміністрування.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 “Про затвердження вимог до оформлення дисертації” (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Бойко Жанна Олексіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
управління, адміністрування та
соціальної роботи Національного
університету охорони здоров'я
України імені П.Л.Шупика

Мілена КРАВЧЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 16:32:56 10.05.2025

Назва файлу з підписом: Відгук опонента Кравченко МВ.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 18.8 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента Кравченко МВ.pdf
Розмір файлу без підпису: 173.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Кравченко Мілена В'ячеславівна

П.І.Б.: Кравченко Мілена В'ячеславівна

Країна: Україна

РНОКПП: 2673605188

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 16:32:54 10.05.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF970400000031783B01743E2003

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вікторії СИЧОВІЙ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління,
професора, професора кафедри соціології і публічного управління
Національного технічного університету «Харківський політехнічний
інститут» Терещенко Діни Акрамівни на дисертацію Бойко Жанни
Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання
і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування,
в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі
знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю
281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність обраної теми дисертації зумовлено нагальною
необхідністю вирішення численних питань, пов'язаних із реалізацією
державою обов'язку, закріпленого у ст.52 Конституції України щодо
утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського
піклування. Однак на практиці процес реалізації цієї політики ускладнено
через численні негативні фактори, як внутрішні – недосконалість нормативно-
правової бази, брак фінансування, неузгодженість дій різних державних
органів та органів місцевого самоврядування, до чия компетенції належить
вирішення вказаних питань, так і зовнішні, які виникли внаслідок агресії РФ
проти України, в результаті чого зросла кількість дітей-сиріт та дітей,

позбавлених батьківського піклування, постали нові виклики, на які потрібна негайна відповідь з боку держави.

Тому особливої актуальності набуває наукове дослідження щодо аналізу стану і пошуку шляхів вдосконалення діяльності держави у сфері УВДС та ДПБП, формулювання науково обґрунтованих пропозицій з метою забезпечення комплексної та ефективної реалізації державної політики щодо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у всіх визначених законом формах їх влаштування.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; зазначено використані методи дослідження; сформульовано наукову новизну отриманих результатів та їхнє практичне значення; надано інформацію щодо апробації результатів дослідження, кількості публікацій за темою дисертації; зазначено структуру дисертації.

У першому розділі дисертаційної роботи увагу приділено аналізу теоретичних засад державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

У другому розділі дисертаційної роботи досліджено сучасний стан реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

У третьому розділі дисертанткою було визначено напрямки вдосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Висновки узагальнюють основні результати дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел налічує 229 найменувань, у тому числі іноземною мовою – 14.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

У дисертаційній роботі представлено результати наукових досліджень, що проводилися автором в рамках науково-дослідної роботи кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742). У межах цієї роботи авторкою обґрунтовано заходи сприяння збереженню людського потенціалу національної економіки шляхом розвитку альтернативних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Згідно дисертації наукова новизна роботи визначається особистим внеском автора у вирішенні актуального наукового завдання в галузі науки публічного управління та адміністрування, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій з удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні. На думку опонента, серед них найбільш вагомими є:

- 1) обґрунтування доцільності доповнення основних принципів державної політики у сфері УВДС та ДПБП специфічними принципами, а саме: гарантованості влаштування дітей; пріоритету сімейних форм

владштування дітей; співмірності як розумного співвідношення між державним контролем і забезпеченням достатнього рівня приватності; пріоритетності збереження рідної родини; сталого соціуму; пріоритету національного влаштування перед міжнародним; залученості; оперативності надання дітям прихистку;

- 2) удосконалення базових механізмів реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП, враховуючи особливості їх застосування в умовах воєнного стану в Україні;
- 3) обґрунтування пропозицій щодо адаптації до умов України найкращого зарубіжного досвіду в частині розширення кола спеціалізованих сімейних форм УВДС та ДПБП;
- 4) побудова логічно обґрунтованої дієвої моделі системи реалізації державної політики в досліджуваній сфері – у вигляді «піраміди», що передбачає як горизонтальні зв'язки, так і чітку управлінську вертикаль, що дозволить уникнути дублювання та розпорошення функцій відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Об'єкт і предмет дослідження, визначені автором, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки випливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації апробовані та доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади та подальших наукових дослідженнях.

Дисертаційна робота побудована на системному та діяльнісному

підходах, а також сукупності загальнонаукових і спеціальних наукових методів, які забезпечують їхню реалізацію, зокрема: метод історизму та діалектичний метод (при дослідженні етапів, форм та суб'єктів здійснення відповідної державної політики з часу здобуття Україною незалежності), герменевтичний метод (при визначенні сутності понять, що стосуються предмету дослідження), методи формально-логічного аналізу (зокрема, при дослідженні нормативно-правових актів, якими врегульовано досліджувані правовідносини), описово-індуктивний та емпіричний методи, методи порівняння (зокрема, при вивченні міжнародного досвіду), узагальнення, класифікації (при визначенні системи принципів та базових механізмів реалізації державної політики в досліджуваній сфері), структурно-функціональний аналіз, системний, діалектичний метод, метод моделювання (при здійсненні моделювання форм реалізації органами публічної влади України державної політики у досліджуваній сфері).

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у фахових наукових виданнях та матеріалах науково-комунікативних заходів.

Апробація дисертації та публікації.

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлені у доповідях на наукових, науково-практичних та інших наукових заходах, зокрема: на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.); на міжнародній науковій конференції «Best practices of administration» (м. Рига, Латвія, 2021 р.); 36 на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.)

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Підготовлені автором рекомендації використано в діяльності Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради; у діяльності комунальної установи «Мереф'янський центр надання соціальних послуг» Мереф'янської міської ради; знайшли відображення у змісті дисципліни «Стратегічне управління людськими ресурсами», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці», що викладається в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дотримання академічної доброчесності.

Як встановлено за результатами аналізу дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com), текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Реалізація принципу збереження самоідентифікації дитини, особливо при міждержавному усиновленні, потребує більш детальної розробки конкретних заходів та механізмів, включаючи міждержавну співпрацю та пост-усиновлювальний супровід.

2. Обґрунтовуючи пріоритет сімейних форм виховання, автор не надає

достатньо глибокого аналізу існуючих перешкод для їх розвитку в Україні, зокрема, соціально-економічних факторів, рівня готовності суспільства та ефективності державної підтримки потенційних прийомних батьків.

3. Автором побудовано загальну модель-схему взаємодії суб'єктів реалізації державної політики в досліджуваній сфері, як «по вертикалі», так і «по горизонталі», яка виглядає логічною, однак при цьому не конкретизовано, як саме має відбуватися та нормативно закріплюватися така взаємодія, зокрема, щодо розподілу обсягу повноважень між відповідними суб'єктами. У роботі вказано, що, наприклад, питання, пов'язані з усиновленням, повинні залишитися у компетенції саме обласних та районних державних адміністрацій, однак було б доцільно обґрунтувати відповідні пропозиції і щодо інших питань.

4. Крім того, доречно було б навести фінансово-економічне обґрунтування впровадження моніторингового агентства – з огляду на стратегічне бюджетне планування.

5. Структура роботи є досить чіткою, проте водночас слід відзначити певну перевантаженість третього розділу, який за обсягом є дещо більшим порівняно з першим та другим. Окрім того, висновки – як до кожного розділу, так і до роботи в цілому – бажано було б викласти більш стисло та компактно

Проте, означені зауваження в цілому не впливають на результативність, завершеність та загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, а також не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Бойко Жанни Олексіївни «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових

публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Бойко Жанна Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

**Офіційний опонент,
доктор наук з державного
управління, професор, професор
кафедри соціології і публічного
управління Національного
технічного університету
«Харківський політехнічний
інститут»**

Діна ТЕРЕЩЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:11:16 09.05.2025

Назва файлу з підписом: Відгук опонента_Терещенко Д_1.A.docx.p7s
Розмір файлу з підписом: 46.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента_Терещенко Д_1.A.docx
Розмір файлу без підпису: 29.3 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

П.І.Б.: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2382906943

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:11:15 09.05.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E75024015FEDA505

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вікторії СИЧОВІЙ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, кандидата соціологічних наук, професора кафедри соціології управління та соціальної роботи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Вакуленко Світлани Миколаївни на дисертацію Бойко Жанни Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Принципи, завдання та напрями реалізації державної політики в тій чи іншій сфері великою мірою залежать від її об'єкта, тобто тих суспільних відносин, на врегулювання яких спрямовано відповідну політику, та тієї категорії людей, в чиєму правовому статусі, матеріальному стані та соціальному становищі відбуватимуться зміни реалізації державної політики, а також від суб'єкта, який цю політику реалізує. Отже, дослідження реалізації державної політики із всебічним врахуванням специфіки її суб'єкта, об'єкта та їх взаємодії є актуальним та потрібним, особливо якщо йдеться про таку соціально незахищену категорію, як діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, адже надзвичайно важливим завданням є виявлення проблем щодо реалізації державної політики в цій сфері та надання обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742). У роботі обґрунтовано заходи сприяння збереженню людського потенціалу національної економіки шляхом розвитку альтернативних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації є логічним та зрозумілим.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі визначено, що зміст політики у сфері УВДС та ДПБП слід розуміти як комплекс виражених злагоджених дій всіх суб'єктів реалізації такої політики у чітко побудованій системі їх взаємодії з чітко визначеною їх компетенцією та складовими відповідальності. Встановлено, що суб'єктами відповідної політики є: держава в особі державних органів різного рівня, органи місцевого самоврядування, окрім того, суб'єктом правовідносин у досліджуваній сфері (а водночас і об'єктом державної політики) виступає сім'я, а також інші форми УВДС та ДПБП, кожна з яких має свої особливості. Зроблено висновок, що діти з відповідним статусом не можуть бути об'єктом

політики поза сім'єю, сімейною чи гарантованою (інституційною) формами як інструментом державної політики щодо них. Визначено, що основні принципи державної політики у сфері охорони дитинства в Україні мають бути доповнені специфічними принципами при формуванні державної політики у сфері УВДС та ДПБП, а також визначено базові механізми реалізації державної політики в досліджуваній сфері та узагальнено міжнародний досвід вирішення питання щодо влаштування дітей-сиріт.

У другому розділі встановлено, що на сьогоднішній день дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, опікуються три державні органи, чиї повноваження певною мірою дублюються. Оцінка результатів реалізації державою стратегії пріоритетного розвитку альтернативних сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, показала беззаперечні переваги сімейного виховання порівняно з інституційним. Обґрунтовано, що при визначенні стратегічних напрямів реформ не слід ототожнювати деінституціалізацію та повну ліквідацію інтернатних закладів, а більшою мірою необхідно орієнтуватися на реалії нашої держави, і водночас пріоритетною ціллю має залишатися розвиток саме сімейних форм виховання.

У третьому розділі запропоновано застосування ступеневої класифікації форм влаштування дітей у їх системі, а саме, виділено дві групи: основні (гарантовані) форми та альтернативні (варіативні) форми. Змодельовано форми реалізації органами публічної влади України державної політики у сфері УВДС та ДПБП, а також ситуації, до яких система форм влаштування дітей має бути пристосована якнайкраще; проаналізовано досвід проведення експериментів в рамках відповідних міжнародних проєктів. Обґрунтовано шляхи вдосконалення форми договірного регулювання діяльності прийомної сім'ї, а також практичні рекомендації щодо вдосконалення системи державного піклування про дітей-сиріт в напрямку розширення альтернативних сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Змодельовано розвиток системи міжвідомчої

координації в процесі реалізації відповідної державної політики, що передбачає чітку структурну побудову та порядок взаємодії. Визначено, що одним із загальнодоступних шляхів вивчення інституційної спроможності державного контролю в даній сфері є аналіз судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-прикладного завдання. Зокрема, визначення специфічних принципів реалізації державної політики в досліджуваній сфері є важливим чинником як для підвищення рівня розуміння та сприйняття широким загалом проблем, висвітлених автором у роботі, так і для вжиття необхідних заходів з метою вдосконалення реалізації державної політики в цій сфері.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові висновки, положення та моделі, що містяться у дисертації, характеризуються високим рівнем обґрунтованості та є достовірними. Здійснений здобувачкою науковий пошук базується на аналізі та ґрунтовному й повному осмисленні праць вітчизняних та закордонних вчених з досліджуваної теми, на урахуванні світового досвіду, на використанні системного підходу. Усі наукові положення, висновки та рекомендації підкріплені теоретичними положеннями, відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, а також відповідають встановленим вимогам до такого виду досліджень.

Апробація дисертації та публікації.

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлені у доповідях на наукових, науково-практичних та інших наукових заходах, зокрема: на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.); на міжнародній науковій конференції «Best practices of administration» (м. Рига, Латвія, 2021 р.); 36 на

міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.)

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Підготовлені автором рекомендації використано в діяльності Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради; у діяльності комунальної установи «Мереф'янський центр надання соціальних послуг» Мереф'янської міської ради; знайшли відображення у змісті дисципліни «Стратегічне управління людськими ресурсами», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці», що викладається в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Вищенаведені зауваження не зменшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи та не знижують її наукової цінності.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Бойко Жанни Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну та практичну значущість.

Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Бойко Жанна Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

**Офіційний рецензент, кандидат
соціологічних наук, професор**

**кафедри соціології управління та
соціальної роботи Харківського
національного університету імені
В.Н. Каразіна**

Світлана ВАКУЛЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:55:20 11.05.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Вакуленко.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 35.0 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Вакуленко.docx
Розмір файлу без підпису: 29.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ВАКУЛЕНКО СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА
П.І.Б.: ВАКУЛЕНКО СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2717211345
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:55:20 11.05.2025
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000005E252301E3312E05
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Вікторії СИЧОВІЙ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, кандидата наук з державного управління, доцента кафедри управління персоналом та підприємництва ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Надточій Алли Олександрівни на дисертацію Бойко Жанни Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Реалізація і наповнення реальним сенсом Конституційного положення про те, що Україна є соціальною державою, передбачає, що держава спрямовує свої зусилля передусім на соціальну сферу, в тому числі і в першу чергу, на соціальні верстви населення, що потребують з об'єктивних причин, особливої уваги або захисту. Так, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, є тією категорією населення, захист якої державою безпосередньо передбачено у Конституції України. Суперечні реформи на державному рівні різної спрямованості (а саме децентралізації та деінституалізації форм влаштування дітей-сиріт), призводять до неналежного виконання державою своїх функцій щодо цих дітей, що і зумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукові дослідження, результати яких представлено у дисертаційній роботі, проводилися автором в рамках науково-дослідної роботи кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742). У межах цієї роботи авторкою обґрунтовано заходи сприяння збереженню людського потенціалу національної економіки шляхом розвитку альтернативних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації не викликає заперечень, її зміст викладено логічно та послідовно.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі наводяться основні принципи реалізації державної політики, до яких автор додає принцип гарантованості влаштування дітей, принцип пріоритетності сімейних форм влаштування дітей, принцип співмірності між імперативним та диспозитивним регулюванням, принцип пріоритетності збереження рідної родини, принцип сталого соціуму. Вище перелічені принципи охоплює базовий принцип державної політики у сфері охорони дитинства - найкраще забезпечення інтересів дітей. Також доповнено

принципами пріоритету національного влаштування перед міжнародним та принципом залученості (взаємодія всіх суб'єктів), оперативність надання прихистку в умовах воєнного часу. Таким чином, автор трансформує основні принципи державної політики у сфері охорони дитинства України у специфічні принципи державної політики у сфері утримання і виховання ДС та ДПБП, як окремого виду політики охорони дитинства..

У другому розділі проаналізовано дієвість нормативно-правового та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП, державне сприяння розвитку альтернативних сімейних форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, надано оцінку результативності реалізації державної політики в цій сфері. Також приділено увагу питанням розвитку інституту прийомної сім'ї як одного з визначальних напрямів реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП в Україні.

У третьому розділі розглянуто, зокрема, класифікацію форм влаштування дітей-сиріт, звернено увагу на проблему емоційної депривації, необхідність вирішення цієї проблеми в інституційних закладах; запропоновано організаційну та психологічну допомогу, що є складовою комплексного супроводу прийомних сімей, дитячих будинків та інституційних закладів – це є важливими чинниками вдосконалення організаційно-інституційного механізму реалізації державної політики в досліджуваній сфері. Логічно завершеною є пропозиція автора щодо координації інституцій, які є базою організаційно-інституційного механізму, і виділення на місцевому рівні моніторингових центрів та осередків громадського контролю. Оскільки в ході аналітичної частини зроблено висновок про відсутність належної системи моніторингу, то логічно і принципово звернення уваги на цей аспект під час систематизації і побудови структури координації, взаємодії і контролю органів державної влади і територіальних громад.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретних науково-прикладних завдань. Найважливішими результатами, що

характеризують наукову новизну і розкривають логіку та зміст дисертації, є такі:

уперше:

– обґрунтовано доцільність доповнення основних принципів державної політики у сфері УВДС та ДПБП специфічними принципами, а саме: гарантованості влаштування дітей; пріоритету сімейних форм влаштування дітей; співмірності як розумного співвідношення між державним контролем і забезпеченням достатнього рівня приватності; пріоритетності збереження рідної родини; сталого соціуму; пріоритету національного влаштування перед міжнародним; залученості; оперативності надання дітям прихистку, що сприятиме досягненню стратегічної мети – соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, вихованню їх як повноцінних членів суспільства, щоб кожна дитина могла відбутися як особистість і громадянин своєї країни, повною мірою реалізувати надані законом права та свої природні здібності на користь собі та соціуму;

удосконалено:

– базові механізми реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП, зокрема, ті, які застосовуються в умовах воєнного стану в Україні:

нормативно-правовий - шляхом обґрунтування необхідності вдосконалення форми договірної регулювання діяльності прийомної сім'ї;

організаційно-інституційний - шляхом обґрунтування необхідності узгодженої, ефективної взаємодії суб'єктів реалізації державної політики на всіх рівнях (згідно із запропонованою автором схемою);

економічний - шляхом обґрунтування доцільності покладення основного тягаря з надання дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, допомоги за принципом «гроші ходять за дитиною» саме на державний бюджет України; запровадження інструментів сприяння залученню інвестицій недержавних фондів та організацій;

соціальний - шляхом обґрунтування пропозицій створення такої системи соціальної підтримки всіх форм УВДС та ДПБП, зокрема,

альтернативних, з урахуванням зарубіжного досвіду, яка б передбачала варіативність навчання, лікування, відпочинку за підтримки держави або спеціальних недержавних фондів як дітей, так і батьків-вихователів (опікунів) у цих формах УВДС та ДПБП;

інформаційно-освітній - шляхом забезпечення комплексності здійснення відповідних заходів, з використанням усіх можливих комунікаційних каналів, з метою привернення уваги суспільства до проблеми сирітства та можливої участі громадян, нарівні з державою, у вирішенні цієї проблеми;

– систему форм УВДС та ДПБП - шляхом надання пропозицій, виходячи із кращого зарубіжного досвіду, в частині розширення кола таких спеціалізованих форм (зокрема, короткотермінові сім'ї, сім'ї вихідного дня, сім'ї-спеціалісти);

дістали подальшого розвитку:

– уточнення понятійно-категоріального апарату науки публічного управління шляхом розкриття змісту понять: система форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, яка визначається як сукупність окремо визначених, законодавчо закріплених форм влаштування дітей, що визначають порядок забезпечення уповноваженими особами чи органами обов'язкового піклування про дітей визначених категорій та об'єднані єдиною метою забезпечення реалізації права дитини на соціальний захист;

- науковий підхід щодо застосування у публічному управлінні ступеневої класифікації форм влаштування дітей у їх системі, із виділенням двох груп: основні (гарантовані) форми та альтернативні (варіативні) форми, з подальшим розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення реалізації принципів державної політики у сфері УВДС та ДПБП виходячи з головної мети – належної реалізації державою свого конституційного обов'язку у сфері УВДС та ДПБП, забезпечення зростання дітей у сімейному оточенні в атмосфері миру, гідності, взаємоповаги, свободи та рівності;

- концепція діяльності центрів надання соціальних послуг шляхом обґрунтування доцільності їх збереження як необхідного елементу в розвитку системи міжвідомчої координації при реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП, а також розширення спектру відповідних соціальних послуг.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені:

- чіткою структурно-логічною схемою дослідження: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його, що свідчить про наявність системного бачення проблем, що виникають у сфері, що розглядається, та напрямів їх вирішення;

- використанням широкої джерельної бази за темою дисертації, в тому числі численними прикладами з судової практики, даними аналітичних звітів контролюючих органів.

Апробація дисертації та публікації.

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлені у доповідях на наукових, науково-практичних та інших наукових заходах, зокрема: на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.); на міжнародній науковій конференції «Best practices of administration» (м. Рига, Латвія, 2021 р.); 36 на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.)

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються

до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Підготовлені автором рекомендації використано в діяльності Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради; у діяльності комунальної установи «Мереф'янський центр надання соціальних послуг» Мереф'янської міської ради; знайшли відображення у змісті дисципліни «Стратегічне управління людськими ресурсами», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці», що викладається в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У теоретичному розділі дисертації спостерігається певна еклектичність у використанні термінології. Зокрема, поняття «державна політика» та «публічна політика» використовуються як синоніми без належного теоретичного розмежування та обґрунтування вибору на користь переважного використання терміну «державна політика» у контексті дослідження.

2. Ефективність принципу «гроші ходять за дитиною» потребує емпіричної перевірки та більш глибокого аналізу його впливу на якість послуг, що надаються дітям у різних формах влаштування. Так, у роботі зазначається, що переважна кількість дітей, позбавлених батьківського піклування, знаходиться у державних інтернатних закладах, проте не наведено кількості таких дітей. Окрім цього, наведено дані державної субвенції на забезпечення житлом дітей-сиріт та ДПБП, проте відсутні дані щодо кількості державних коштів, що витрачають на формалізовані заклади виховання дітей, або скільки

витрачає держава на фінансування за принципом «гроші ходять за дитиною».

3. Автор зазначає, що з дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, формувалася деструктивний девіантний прошарок, що поповнював статистику злочинності, однак у подальшому в самій роботі відповідного аналізу і цифр стосовно цього не наводиться.

4. Потребує більш чіткого визначення поняття та його наповнення, наведений автором та винесений у наукову новизну, термін «соціальний механізм», оскільки інші механізми – нормативно-правовий, організаційно-інституційний, економічний, культурний, інформаційно-освітній включають інструменти реалізації, і виникає розуміння їх функціонування, а у соціальному – такі інструменти менш деталізовано.

Висловлені зауваження і побажання не зменшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Бойко Жанни Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» є завершеним науковим дослідженням, робота набула сильних рис, індивідуальності, має змістовні теоретичні і практичні пропозиції.

Заслуговує на увагу особисто позиція автора, яку вона підкреслювала протягом всієї роботи про необхідність і першочерговість розвитку саме альтернативних форм виховання, проте і не повну ліквідацію інституційних форм утримання та виховання дітей.

Широкий кругозір автора торкається не лише нормативної бази, перегляду функцій працюючих інституцій, недостатнє фінансування деяких сфер і питань, але і й на глибинні проблеми, зокрема психологічні та психоемоційні проблеми в прийомних родинах; проблеми соціалізації дітей після інституційних форм виховання.

Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її

результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Бойко Жанна Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

**Офіційний рецензент, кандидат
наук з державного управління,
доцент кафедри управління
персоналом та підприємництва ННІ
«Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна**

Алла НАДТОЧІЙ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:30:33 10.05.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Надточій.docx.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.2 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Надточій.docx
Розмір файлу без підпису: 33.6 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: НАДТОЧІЙ АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
П.І.Б.: НАДТОЧІЙ АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2923820826
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:30:33 10.05.2025
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000A7B9C90103BA4B06
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00